

Handboek		Onderwijs en Zorg
Hoofdstuk	15	5. Medische handelingen op school
Datum		20-06-2018 (evaluatie 2021)

1. Voorwoord

De school krijgt in toenemende mate het verzoek van ouders om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. En steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van de school verwacht zoals het geven van sondevoeding, het toedienen van een injectie, het prikken van een bloedsuiker etc. Het uitvoeren van medische handelingen op school brengt risico's met zich mee, ook op juridisch gebied. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol. Dit protocol is bedoeld als leidraad voor alle medewerkers van de scholen van Fluentia.

Algemene opmerkingen en uitgangspunten

- Met school wordt bedoeld alle medewerkers van de school.
- Voor de leesbaarheid van het stuk wordt over ouders gesproken. We bedoelen hier ouder(s)/verzorger(s).
- In alle gevallen waarbij de school besluit een arts of 112 te benaderen wordt een medewerker SHV (schoolhulpverlener) ingeschakeld en de directie wordt geïnformeerd.
- Indien beiden niet beschikbaar zijn moet ten minste één andere medewerker worden benaderd.
- Het verdient aanbeveling dat meerdere medewerkers op school bij handelingen waarvoor de Wet BIG geldt een bekwaamheidsverklaring hebben.
- De school kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling.
- Voor de individuele medewerker geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de Wet BIG) uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.
- De Wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

2. Soorten medische handelingen op school

a. Handeling waarvoor de Wet BIG *niet* geldt

Hieronder wordt verstaan het geven van medicijnen zoals: Paracetamol, Ritalin, zetpil, Azaron voor insectenbeten, et cetera.

b. Handelingen waarvoor de Wet BIG wel geldt

Hieronder wordt verstaan bijvoorbeeld het geven van injecties of het toedienen van sondevoeding of het prikken van een bloedsuiker. Deze handelingen mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan de school moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven. Een arts kan een leerkracht handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid.

De school kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling.

3. Medicijnverstrekking en medisch handelen

De school wordt regelmatig geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn ten gevolge van een insectenbeet. Ook krijgt de school steeds vaker het verzoek van ouders om hun kinderen de door een arts voorgeschreven medicijnen of een zetpil toe te dienen.

Soms wordt medisch handelen van de school gevraagd zoals het geven van sondevoeding of het geven van een injectie of het prikken van een bloedsuiker. Dit zijn handelingen die vallen onder de Wet BIG.

De school aanvaardt met het verrichten van dergelijke handelingen een aantal verantwoordelijkheden. Leraren begeven zich dan op een terrein waarvoor zij niet gekwalificeerd zijn. Met het oog op de gezondheid van het kind is het van groot belang dat zij in dergelijke situaties zorgvuldig handelen. Zij moeten daarbij over de vereiste bekwaamheid beschikken.

Op de volgende pagina's volgt een verdere beschrijving. Het toestemmingsformulier en/of de bekwaamheidsverklaring is terug te vinden in de bijlagen.

3.1. Het kind wordt ziek op school

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op school moet de school direct bepalen hoe zij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op school en krijgt tijdens de uren last van hoofd-, buik- of oorspijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden.

In zijn algemeenheid is de school niet deskundig om een juiste diagnose te stellen. De grootst mogelijke terughoudendheid is hier dan ook geboden. Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.

De school zal, in geval van ziekte, altijd contact op moeten nemen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, et cetera).

Ook wanneer de school inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, is het gewenst om eerst contact te zoeken met de ouders. Vraag om toestemming aan de ouders om een bepaald middel te verstrekken.

Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook mogen in principe eenvoudige pijnstillers niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden. Daar kunnen met ouders bijvoorbeeld al bij aanmelding afspraken over gemaakt en vastgelegd worden. De school raadpleegt bij twijfel altijd een arts.

Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld.

3.2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens uren. Te denken valt bijvoorbeeld aan Ritalin, pufjes voor astma, antibiotica, of zepillen bij toevallen (een aanval van epilepsie).

Ouders kunnen aan de school vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk.

Soms gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Leg daarom schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de school verwachten opdat zij op hun beurt weer precies weten wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over het medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is als ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen.

Enkele praktische adviezen:

- Neem de medicijnen alleen in ontvangst wanneer ze in de originele verpakking zitten en uitgeschreven zijn op naam van het betreffende kind.
- De school ziet erop toe dat de medicijnen op het juiste tijdstip toegediend worden. Lukt dit door omstandigheden niet dan worden ouders hierover geïnformeerd.
- Lees goed de bijsluiter zodat u op de hoogte bent van eventuele bijwerkingen van het medicijn.
- Als een kind niet goed op een medicijn reageert of als er onverhoopt toch een fout is gemaakt bij het toedienen van een medicijn, bel dan direct de huisarts of specialist in het ziekenhuis.
- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.

- Zorg er altijd voor alle relevante gegevens bij de hand te hebben, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en/of specialist van de leerling, de medicatie die is toegediend, welke reacties het kind vertoont en eventueel welke fout is gemaakt.

3.3. Het opbergen van medicijnen op school

Het bewaren van medicijnen op school moet tot een minimum worden beperkt. De medicijnen dienen in een afgesloten kast, afgesloten bureaulade (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. Voor medicijnen van medewerkers geldt dezelfde afspraak.

3.4. Het verrichten van medische handelingen

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan de school vragen BIG-handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje.

In het algemeen worden deze handelingen door de Stichting Thuiszorg of de ouders zelf op school verricht. In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op de school gedaan.

De school moet zich goed realiseren dat zij bepaalde verantwoordelijkheden op zich neemt, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een medewerker. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is belangrijk van tevoren stil te staan bij de consequenties. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun schriftelijke toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan de school helemaal niets doen.

Wettelijke regels

De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de gezondheidszorg. De Wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor medewerkers van scholen. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor scholen als het gaat om in de Wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen kunnen deze medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

De school valt niet onder de Wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms kan de school betrokken worden bij de zorg rond een ziek kind. In zo'n geval kan het voorkomen dat de school gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. In deze situatie is de positie van de school een bijzondere, die met zorgvuldigheid benaderd moet worden. Wanneer een school hiertoe besluit dient de school instructie te krijgen van een BIG-geregistreerde professional, meestal de behandelend arts of verpleegkundige. Het mogen uitvoeren van deze handeling door de school moet door deze BIG-geregistreerde professional schriftelijk worden vastgelegd in een ondertekende bekwaamheidsverklaring.

De school is en blijft verantwoordelijk voor haar handelen, ook al heeft zij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Zij kan hiervoor civielrechtelijk aangesproken worden.

3.5. Handelen bij calamiteiten

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen dan stelt de school zich direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Bij een ernstige situatie belt de school direct het landelijk alarmnummer 112. Zorg ervoor alle relevante gegevens van het kind bij de hand te hebben, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Meldt verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

4. Samenvatting voor de medewerkers van de Fluenta-scholen (voor in de klassenmap)

- Bel bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112.
- De school kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG) handeling.
- Uitgangspunt moet zijn dat een kind dat ziek is, naar huis moet.
- In principe mogen eenvoudige pijnstillers zoals paracetamol, of Azaron in geval van een insectenbeet, niet zonder toestemming van de ouders verstrekt worden.
- Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lesuren. Te denken valt bijvoorbeeld aan Ritalin en dergelijke. Ouders kunnen aan de school vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk.
- Soms gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.
Leg schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden.
- De medicijnen dienen in een afgesloten, kast, afgesloten bureaulade (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard.
- Wanneer een school besluit medische handelingen uit te voeren waarvoor de Wet BIG geldt, dient de school instructie te krijgen van een BIG-geregistreeerde professional, meestal de behandelend arts of verpleegkundige. Het mogen uitvoeren van deze handeling door de school moet door deze BIG-geregistreeerde professional schriftelijk worden vastgelegd in een ondertekende bekwaamheidsverklaring.
- Het verdient aanbeveling dat meerdere medewerkers op school bij handelingen waarvoor de Wet BIG geldt een bekwaamheidsverklaring hebben.
- De Wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere medewerker wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.
- De school is en blijft verantwoordelijk voor haar handelen, ook al heeft zij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Zij kan hiervoor uiteindelijk civielrechtelijk aangesproken worden.

Bron

Dit protocol kwam tot stand in overleg met:

- Landelijke vereniging van Artsen in Dienstverband (LAD)
- Stichting Rechtsbijstand Gezondheidszorg (SRG)
- Vereniging van Artsen (VVAA)
- Nederlandse Vereniging Jeugdgezondheidszorg (NVJG)
- Inspectie Jeugdgezondheidszorg (inspectie JGZ)

Bewerkt door:

Stichting Fluenta

Bijlage 1. Het kind wordt ziek op school

(Eventueel te gebruiken als bijlage bij het inschrijfformulier van de school.)

Het kan voorkomen dat uw kind tijdens het verblijf op school ziek wordt, zich verwondt, door een insect wordt gestoken etc. In zo'n geval zal de school altijd contact opnemen met de ouders of met andere, door hen aangewezen, personen. Een enkele keer komt het voor dat deze niet te bereiken zijn. Als deze situatie zich voordoet zal de leraar een zorgvuldige afweging maken of uw kind gebaat is met een 'eenvoudige' pijnstiller of dat een arts geconsulteerd moet worden.

Als u met hiervoor akkoord bent, wilt u dan dit formulier invullen.

Ondergetekende gaat akkoord met bovengenoemde handelwijze ten behoeve van:

Naam leerling : _____
Geboortedatum : _____
Naam huisarts : _____
Telefoon : _____

Te waarschuwen persoon, indien ouder(s)/verzorger(s) niet te bereiken zijn:

Naam : _____
Telefoon : _____

Bij eventuele veranderingen zo spoedig mogelijk doorgeven aan de school. Het is zeer belangrijk dat deze gegevens actueel zijn.

Ondergetekende naam : _____
Ouder/verzorger van : _____
Plaats : _____
Datum : _____

Handtekening _____

Bijlage 2. Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Hierbij geeft (naam)	:	
Ouder/verzorger van (naam kind)	:	
Toestemming om zijn/haar kind tijdens het verblijf op school het hierna genoemde geneesmiddel toe te dienen of zelfstandig in te laten nemen.		
Naam geneesmiddel	:	
Dosering	:	
Tijdstip	:	
Zelfstandig in te nemen	:	Ja/nee (doorhalen wat niet van toepassing is)
De geneesmiddelen dienen bewaard te worden op de volgende plaats, door: (bijvoorbeeld, in de koelkast, door de leerkracht, door de leerling)		

Datum:	Datum:
Handtekening ouder/verzorger	Handtekening leerkracht

N.B. Aan het begin van ieder schooljaar en tussentijds bij iedere verandering in het medicijngebruik, dient een nieuw formulier ingevuld te worden door ouder(s)/ verzorger(s).

Bijlage 3. Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor de uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school bij:

Naam leerling : _____
Geboortedatum : _____

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

..... uur / uur / uur /uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring moet aanwezig zijn!

Instructie medisch handelen aan de school

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op:

Datum : _____

Door

Naam : _____

Functie : _____

Naam instelling : _____

Aan

Na(a)men : _____

Functie : _____

Naam/plaats school : _____

Ondergetekende : _____

Naam : _____

Ouder/verzorger : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening : _____

Bijlage 4. Bekwaamheidsverklaring

Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Bekwaam uitvoeren van medische handelingen (BIG)

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

verklaart dat,

(naam medewerker(s): _____)

na instructie door ondergetekende, in staat is/zijn bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.
De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

Naam leerling : _____

Geboortedatum : _____

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

Ondergetekende

Naam : _____

Functie : _____

Werkzaam aan/bij : _____

Plaats : _____

Datum : _____

Handtekening : _____